

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หัวข้อ : “หลักนิติธรรม”

เรื่อง : การเปลี่ยนองค์คณะศาลปกครองสูงสุดคดีปราสาทพระวิหาร

จัดทำโดย
นายประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์
รหัส 570220

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ 2
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ลิขสิทธิ์ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

การเปลี่ยนองค์คณะศาลปกครองสูงสุดคดีปราสาทพระวิหาร*

โดย ประสงค์ เลิศรัตนวิสุทธิ์

ความเป็นมา

“คณะผู้พิทักษ์ความเป็นธรรมในศาลปกครอง”ได้ทำหนังสือลงวันที่ 27 กรกฎาคม 2553 ร้องเรียนต่อประธานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ(ป.ป.ช.)กล่าวหา นายอัคราทร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุด(ในขณะนั้น) และนายเจริญ หัตถกรรม ตุลาการหัวหน้าคณะในศาลปกครองสูงสุด(ในขณะนั้น)ฝ่าฝืนบทบัญญัติและเจตนารมณ์ของกฎหมาย (พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. 2542 มาตรา 56) กรณีการจ่ายสำนวน (เปลี่ยนองค์คณะ) ในการพิจารณาคดีปราสาทพระวิหารของศาลปกครองสูงสุดจากองค์คณะ 2 เป็นองค์คณะที่ 1

กรณีการร้องเรียนดังกล่าวสืบเนื่องจากกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยโดยนายสุวัตร อภัยภักดี ยื่นฟ้อง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ-ผู้ถูกฟ้องที่ 1 และคณะรัฐมนตรี (นายสมักร สุนทรเวช)-ผู้ถูกฟ้องที่ 2 ต่อศาลปกครองกลาง (คดีหมายเลขดำที่ 984/2551) เพื่อให้เพิกถอน มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 17มิถุนายน 2551 ที่เห็นชอบแถลงการณ์ร่วมรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาในการสนับสนุนการขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก ซึ่งศาลปกครองกลางมีคำสั่งกำหนดมาตรการชั่วคราวห้ามมิให้ดำเนินการใดๆที่เป็นการอ้างหรือใช้ประโยชน์หรือดำเนินการใดๆตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าว จนกว่าจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

ผู้ถูกฟ้องทั้งสอง ได้อุทธรณ์คำสั่งของศาลปกครองกลางต่อศาลปกครองสูงสุดที่มีคำสั่งกำหนด มาตรการชั่วคราว

ต่อมา เมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2551 นายอัคราทร จุฬารัตน ประธานศาลปกครองสูงสุด สั่งให้จ่ายสำนวนให้แก่องค์คณะศาลปกครองสูงสุดคณะที่ 2 มีนายเจริญ หัตถกรรม เป็นหัวหน้าคณะ องค์คณะประกอบด้วย นายชาญชัย แสวงศักดิ์, นายเกษม คมสัจธรรม, นายวรารุช ศิริฤทธิ์วัฒนา และนายธงชัย ลำดับวงศ์ โดย นายเจริญ หัตถกรรม รับเป็นเจ้าของสำนวนเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2551

อย่างไรก็ตาม ในวันที่ 13 สิงหาคม 2551 นายเจริญ หัตถกรรมได้ทำบันทึกส่งคืนสำนวน (สละสำนวน) ต่อนายอัคราทร จุฬารัตน โดยอ้างว่า มีคดีค้างพิจารณาเป็นจำนวนมาก อาจทำให้การพิจารณาล่าช้า ซึ่งเป็นไปตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครอง มาตรา 56 วรรคสาม (3)

จากนั้น นายอักษราทร จุฬารัตน สั่งให้จ่ายสำนวนให้แก่องค์คณะที่ 1 (มีตุลาการ 7 คน ประกอบด้วย ประธานศาลปกครองสูงสุด เป็นหัวหน้าคณะ รองประธานศาลปกครองสูงสุด 2 คน และตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครอง 4 คน) โดยมี นายพีระพล เซวานศิริ เป็นตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการศาลปกครองสูงสุดองค์คณะที่ 1 มีคำสั่งเมื่อวันที่ 8 กันยายน 2551 (คำสั่งที่ 547/2551) ยืนตามศาลปกครองชั้นต้น

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่ศาลปกครองสูงสุดจะมีคำสั่งดังกล่าวไม่มีบุคคลภายนอกทราบว่ามี การเปลี่ยนแปลงองค์คณะตุลาการในการพิจารณาคดี จนกระทั่งนำไปสู่การร้องเรียนต่อประธานคณะกรรมการ ป.ป.ช.และคณะกรรมการ ป.ป.ช.มีมติเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2553 รับเรื่องดังกล่าวไว้ไต่สวน

การไต่สวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในช่วงแรกนั้น คณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่งตั้งนายวิชัย วิวิตเสวี กรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้รับผิดชอบสำนวน โดยมีได้ในแต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นมาไต่สวน แต่จนบัดนี้เวลาด่วงเลยมานานกว่า 3 ปีแล้ว ยังไม่มีการสรุปสำนวนคดีดังกล่าว แม้มีการรวบรวมพยานหลักฐานและสอบปากคำตุลาการศาลปกครองสูงสุดอย่างน้อย 5 คนในองค์คณะที่ 2 ไปแล้วตั้งแต่ต้นปี 2556

เหตุผลที่การไต่สวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช.เป็นไปอย่างล่าช้าเพราะ

หนึ่ง ในช่วงแรกนายหัสวุฒิ วิฑิตวิริยกุล ประธานศาลปกครองสูงสุด (ดำรงตำแหน่งแทน นายอักษราทร จุฬารัตนซึ่งเกษียณอายุเมื่อ 30 กันยายน 2553) ไม่ยอมให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.ตรวจสอบโดยอ้างว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช.ไม่มีอำนาจแทรกแซงการทำงานของตุลาการ

ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีทำหนังสือสอบถามข้อมูลข้อเท็จจริงจากสำนักงานศาลปกครอง (หนังสือที่ ปช. 0014/0375 วันที่ 20 มกราคม 2554 ลงนามโดย นายวิชัย วิวิตเสวี) นอกจากนายหัสวุฒิจะไม่ยอมให้สำนักงานศาลปกครองส่งข้อมูลข้อเท็จจริงให้แล้วยังนำเรื่องเข้าพิจารณาในคณะกรรมการตุลาการศาลปกครอง(ก.ศป.)หลายครั้งและมีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาสอบสวนข้อเท็จจริง มีนายวิชัย ชื่นชมพูนุท รองประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นประธาน (ระเบียบวาระการประชุม ก.ศป.ครั้งที่ 131-4/2554 วันที่ 20 เมษายน 2554) ซึ่งใช้เวลาหลายเดือนกว่าจะมีการทำหนังสือชี้แจงต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

โดยยืนยันว่า การสละสำนวนของนายจรัญ ทัศนธรรมและการจ่ายสำนวนของนายอักราทรร ไปโดยชอบตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯ เพราะหลังจากที่นายจรัญ รับเป็นเจ้าของสำนวน แล้ว ยังไม่มีการประชุมปรึกษาหารือในองค์คณะที่ 2 ก่อนการสละสำนวน

สอง หลังจากได้รับคำชี้แจงจากสำนักงานศาลปกครองแล้ว คณะกรรมการป.ป.ช.มีมติเมื่อวันที่ 2 สิงหาคม 2554 ให้สอบปากคำตุลาการศาลปกครองสูงสุดทั้ง 5 คน เนื่องจากคำร้องเรียนระบุว่า องค์คณะที่ 2 มีการพิจารณาคดีดังกล่าวไปแล้ว และมีมติเสียงข้างมากให้ยกคำสั่งที่กำหนดมาตรการชั่วคราวของศาลปกครองขึ้นต้น ก่อนจะมีการสละสำนวน

เสียงข้างมาก 3 เสียง ประกอบด้วย นายชาญชัย แสวงศักดิ์, นายวรารุช ศิริยุทธวัฒนา และนายธงชัย ลำดับวงศ์ ส่วนเสียงข้างน้อยประกอบด้วย นายจรัญ ทัศนธรรม และเกษม คมสัต์ยธรรม,

แต่ปรากฏว่า กรรมการ ป.ป.ช.บางคนไม่ยอมทำตามมติ ไม่ส่งหนังสือเรียกพยานมาสอบปากคำนานกว่า 1 ปี เพิ่งเริ่มดำเนินการเมื่อต้นปี 2556 หลังจากสอบปากคำพยานเสร็จสิ้นแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช.เห็นว่า ข้อกล่าวหานายอักราทรร จุฬารัตน และ นายจรัญ ทัศนธรรม มีมูลเพียงพอ จึงมีมติเมื่อ 28 พฤษภาคม 2556 ให้แต่งตั้งอนุกรรมการขึ้นมาไต่สวนคดีดังกล่าวโดยให้นายให้นายวิชัย วิวิทเสวี เป็นเจ้าของสำนวนตามเดิม ทั้งๆ ที่ช่วงที่นายวิชัย เป็นเจ้าของสำนวน(ก่อนตั้งอนุกรรมการไต่สวน) การดำเนินการเป็นไปอย่างล่าช้า และนายวิชัยเคยเสนอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช.ยุติเรื่อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช.ไม่เห็นด้วย มีมติให้ดำเนินการไต่สวนต่อ

สาม หลังจากที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติแต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวนแล้ว ต่อมานายวิชัย วิวิทเสวีได้เสนอให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทบทวนมติให้แต่งตั้งอนุกรรมการไต่สวนนายจรัญ เพียงคนเดียวโดยอ้างว่า พยานหลักฐานยังไม่พาดพิงถึงนายอักราทรร ทั้งๆ ที่นายอักราทรร เป็นผู้สั่งเปลี่ยนองค์คณะในการพิจารณาเป็นคณะที่ 1 ที่มีตนเองเป็นประธานโดยอ้างการสละสำนวนของนายจรัญ

อย่างไรก็ตามนับแต่การตั้งอนุกรรมการขึ้นมาไต่สวน(มีการรวบรวมพยานหลักฐานมาและสอบปากคำพยานจนครบถ้วนมาก่อนหน้านี้แล้ว)ล่วงพ้นมานานกว่า 9 เดือน (นับถึงมีนาคม 2557) กลับไม่มีความคืบหน้าใดๆ ท่ามกลางเสียงวิพากษ์วิจารณ์ในหมู่ตุลาการศาลปกครองถึงสายสัมพันธ์อันแนบแน่นของผู้ถูกกล่าวหาและกรรมการ ป.ป.ช. บางคนในแวดวงตุลาการ

บันทึกตุลาการ-ร่างคำสั่งศาลปกครองฯ หลักฐานสำคัญ

ประเด็นที่ต้องพิจารณา คือ การละสำนวนของนายเจริญ หัตถกรรม และการส่งจ่ายสำนวนใหม่ของ นายอัคราทร จุฬารัตน เป็นไปตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯและเป็นการแทรกแซงการพิจารณาคดีของตุลาการหรือไม่

จากเอกสารการร้องเรียนและเอกสารหลักฐานซึ่งประกอบการร้องเรียน รวมถึงหนังสือของ ป.ป.ช.ที่ สอบถามข้อเท็จจริงจากศาลปกครอง บันทึกการประชุมของ ก.ศป. พบข้อเท็จจริง ดังนี้

1. หลังจากที่นายอัคราทรส่งจ่ายสำนวนคดีปราสาทพระวิหารครั้งแรกเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม 2551 ให้แก่องค์คณะที่ 2 มี นายเจริญ หัตถกรรม เป็นหัวหน้าคณะ นายเจริญได้มอบหมายให้ นายชาญชัย แสวงศักดิ์ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด พิจารณาความเห็นเกี่ยวกับคดี ปราสาทพระวิหารประกอบการพิจารณาขององค์คณะที่ 2 (คำร้องที่ 530/2551) ซึ่งนายชาญชัยได้ทำบันทึกความเห็นลงวันที่ 7 สิงหาคม 2551 ถึงนายเจริญ โดยนายชาญชัยเห็นว่า “สมควรส่งกลับคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น (ที่มีคำสั่งกำหนดมาตรการคุ้มครองชั่วคราว) และมีคำสั่งยกคำร้องของผู้ฟ้องคดี”

ทั้งนี้ นายเจริญ หัตถกรรมได้เขียนบันทึกต่อท้ายว่า “ขอหารือองค์คณะและขอฟังความเห็น ตุลาการในองค์คณะก่อน” (ตามเอกสารแนบ)

ส่วนราชการ
ที่
เรื่อง

บันทึกข้อความ

โทร. ๑๐๐๒๖

วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๑

เรียน ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด องค์คณะที่ ๒

ตามที่ท่านได้กรุณามอบหมายให้ผมช่วยพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับ คำร้องที่ ๕๓๐/๒๕๕๑ (คดีปราสาทพระวิหาร) นั้น ผมได้พิจารณาแล้ว ขอเสนอข้อสังเกต และความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาขององค์คณะที่ ๒ ดังปรากฏตามแนบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณา

รศ.ดร.วิมลรัตน์
ดร.สุวิมลรัตน์
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด องค์คณะที่ ๒
๗ ส.ค. ๕๑

วิเศษ วัฒนศิริ
(นายชาญชัย แสวงศักดิ์)
ตุลาการศาลปกครองสูงสุด องค์คณะที่ ๒

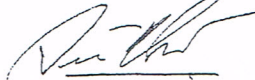
2. จากบันทึกดังกล่าว แสดงว่า นายเจริญ ได้มอบหมายให้นายชาญชัยทำความเห็นตั้งแต่ก่อน วันที่ 7 สิงหาคม 2551 ถ้านายเจริญ มีสำนวนค้างการพิจารณาจริงๆ จนต้องสละสำนวน ตั้งแต่ต้น ก็ไม่ควรสั่งให้นายชาญชัยทำความเห็นประกอบการพิจารณาคดี และยังเขียนบันทึก ต่อท้ายว่า “ขอหารือองค์คณะและรอฟังความเห็นองค์คณะก่อน”
3. มีเอกสาร (ร่าง) “คำสั่งศาลปกครองสูงสุด” ในคดีดังกล่าวจำนวน 23 หน้า ที่ระบุให้มีคำสั่ง ยืนตามศาลชั้นต้น แต่ปรากฏว่า มีเพียงนายเจริญ ทัศนธรรม ลงนามเพียงคนเดียว ไม่มีตุลาการอีก 4 รายลงนาม (เอกสารแนบ)

กับประเทศกัมพูชา อันมีผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมอย่างกว้างขวาง แลกสการณ้ร่วม จึงเป็นหนังสือสัญญาที่อาจมีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตของประเทศไทย เมื่อแลกสการณ้ร่วม ยังมีผลผูกพันอยู่โดยยังมีได้ถูกยกเลิกหรือเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น หากผู้ถูกฟ้องคดีทั้งสอง คำนึงการใด ๆ ที่เป็นการอ้างหรือใช้ประโยชน์จากมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๑ ที่เห็นชอบกับแลกสการณ้ร่วมไทย - กัมพูชา ก็จะมีผลเสียหาย และมีผลกระทบต่อประเทศชาติโดยรวมได้ จึงมีเหตุเพียงพอที่ศาลจะกำหนดมาตรการหรือ วิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนพิพากษาไว้ต่อไปจนกว่าจะมีคำพิพากษา เปลี่ยนแปลงเป็นอย่างอื่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อความมั่นคงของประเทศและประชาชนโดยรวม การที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า เหตุที่จะกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราว ก่อนการพิพากษาหมดไปแล้วนั้น มีอาจรับฟังได้ คำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครอง เพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาของศาลปกครองชั้นต้นชอบแล้ว

จึงมีคำสั่งยืนตามคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้น

นายจรัญ หัตถกรรม

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

ตุลาการเจ้าของสำนวน

นายธงชัย ลำดับวงศ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายเกษม คมสัจธรรม

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายชาญชัย แสวงศักดิ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายวรารุณ ศิริฤทธิ์วัฒนา

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

ตามคำร้องเรียนระบุว่า เป็นคำสั่งที่นายจรัญ ร่างขึ้น ถ้าเป็นข้อเท็จจริงแสดงว่า การที่ นายจรัญอ้างว่า สละสำนวนคดีดังกล่าวเพราะมีคดีค้างพิจารณาเป็นจำนวนมาก จนต้องสละ สำนวน ฟังไม่ขึ้น

4. นายชาญชัย แสวงศักดิ์ ทำบันทึกด้วยลายมือลงวันที่ 18 สิงหาคม 2551 ถึง นายจรัญ ระบุว่า “ตามที่องค์คณะที่ 2 ได้พิจารณาคดีปราสาทพระวิหารแล้ว มีมติให้ผมยกร่างคำสั่ง ตามความเห็นที่ได้เสนอนั้น บัดนี้ผมได้ดำเนินการเสร็จแล้ว และได้นำเสนอให้ฝ่ายข้างมากอีก

2 ท่านได้พิจารณาแล้วโดยได้มีการลงนามแล้ว ดังปรากฏตามแนบ จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป หากเห็นสมควร”

ปรากฏว่า นายจรัญ เขียนบันทึกต่อท้ายว่า “คดีนี้ผมในฐานะตุลาการเจ้าของสำนวนได้ขอ สละสำนวนต่อท่านประธานฯและเสนอสำนวนไปแล้ว ตามมาตรา 56 วรรคสาม(3)แห่ง พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.2542 และตุลาการในองค์ คณะทั้งสามท่านได้ลงนามในคำสั่งแล้ว ผมไม่อาจพิจารณาดำเนินการต่อไปได้” (เอกสารแนบ)

ใน” คำสั่งศาลปกครองสูงสุด” ที่นายชาญชัย ยกร่างแนบมากับบันทึกนั้นระบุในตอนท้ายว่า “จึงมีคำสั่งให้ยกคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นและส่งสำนวนคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้นเพื่อดำเนินกระบวนการพิจารณาเสียใหม่ให้ถูกต้องต่อไป” ลงชื่อโดยตุลาการฝ่ายข้างมาก 3 คน ประกอบด้วย นายชาญชัย นายธงชัยลำดับวงศ์ และนายวรารุช ศิริยุทธวัฒนา

ส่วนเสียงข้างน้อยที่ไม่ลงนาม คือ นายจรัญ หัตถกรรมและนายเกษม คมสัต์ธรรม (เอกสารแนบ)

๓๖

ได้หมดสิ้นไปแล้ว กล่าวคือ ... ๒.๔.๒ ในการประชุมคณะกรรมการมรดกโลก สมัยที่ ๓๒ ที่เมืองควีเบก ประเทศแคนาดา ระหว่างวันที่ ๒ - ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ซึ่งเพิ่งเสร็จสิ้นไปนั้น คณะกรรมการมรดกโลกก็ได้พิจารณาขึ้นทะเบียนปราสาทพระวิหารเป็นมรดกโลก โดยได้รับรองไว้ในข้อมติอย่างชัดเจนว่ามีให้นำแถลงการณ์ร่วมมาใช้ในการพิจารณา ...” ซึ่งศาลปกครองสูงสุดเห็นว่าเป็นเหตุผลที่อาจรับฟังได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ศาลปกครองสูงสุดจึงเห็นว่า การมีคำสั่งดังกล่าวของศาลปกครองชั้นต้นเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ ซึ่งต้องเพิกถอนกระบวนการพิจารณาดังกล่าวตามข้อ ๗ วรรคหนึ่งแห่งระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ. ๒๕๔๓ และมีคำสั่งตามข้อ ๑๑๒ แห่งระเบียบดังกล่าวสั่งยกคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นและส่งสำนวนคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาเสียใหม่ให้ถูกต้องต่อไป ทั้งนี้ ดังเช่นที่ศาลปกครองสูงสุดได้เคยวางแนวไว้แล้วในคำสั่งที่ ๖๑๓/๒๕๔๙ และคำสั่งที่ ๖๑๔/๒๕๔๙

จึงมีคำสั่งยกคำสั่งของศาลปกครองชั้นต้นและส่งสำนวนคืนไปยังศาลปกครองชั้นต้นเพื่อให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาเสียใหม่ให้ถูกต้องต่อไป

นายจรัญ หัตถกรรม

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองสูงสุด

นายธงชัย ลำดับวงศ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายเกษม คมสัต์ธรรม

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายชาญชัย แสวงศักดิ์

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

นายวรารุช ศิริยุทธวัฒนา

ตุลาการศาลปกครองสูงสุด

5. จากบันทึกดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า องค์คณะที่ 2 มีการพิจารณาดังกล่าว จนทราบผลการพิจารณาแล้ว เพียงแต่รอร่างคำสั่งศาลปกครองสูงสุด เพื่อลงนามเท่านั้น

แต่ปรากฏว่า นายเจริญ ชิงสละสำนวนเสียก่อน เพื่อทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์คณะในการพิจารณาคดีจากคณะที่ 2 เป็นองค์คณะที่ 1 ซึ่งมีนายอักษราทร จุฬารัตน ในฐานะประธานศาลปกครองสูงสุดเป็นผู้จ่ายสำนวนให้คณะที่มีตนเองเป็นหัวหน้าคณะ

การเปลี่ยนแปลงองค์คณะในการพิจารณาคดีดังกล่าวทำให้ผลการพิจารณาคดีเปลี่ยนแปลงส่งผลกระทบต่อคู่กรณีอย่างร้ายแรง

6. จากบันทึกของนายชาญชัย แสวงศักดิ์และนายเจริญ หัตถกรรม เองชี้ให้เห็นว่า การสละสำนวนของนายเจริญไม่เคยมีการหารือกับองค์คณะ เลย เพราะนายชาญชัยเองก็เพิ่งทราบหลังจากยกร่างคำสั่งศาลปกครองสูงสุดเสร็จสิ้นพร้อมบันทึกลงวันที่ 17 สิงหาคม 2551 ขณะที่นายเจริญอ้างว่า สละสำนวนตั้งแต่วันที่ 13 สิงหาคม 2551

นอกจากนั้น ถ้านายเจริญ มีสำนวนค้างการพิจารณามากจริงก็สามารถที่จะจ่ายสำนวนหรือโอนสำนวนให้แก่ตุลาการในองค์คณะเดียวกันได้ตั้งแต่ต้น แต่ทำไมรับเป็นเจ้าของสำนวนเอง

7. รายการงานตรวจสอบข้อเท็จจริง ที่คณะกรรมการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่มีนายวิชัย ชื่นชมพูนุท รองประธานศาลปกครองสูงสุดประธานซึ่งก.ศป.เป็นผู้แต่งตั้ง(อ้างอิง ระเบียบวาระการประชุม ก.ศป.ครั้งที่ 131-4/2554 วันที่ 20 เมษายน 2554)และได้ส่งรายงานดังกล่าวต่อ ป.ป.ช. อ้างว่า หลังจากที่นายอักษราทรได้จ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะที่ 2 นายเจริญไม่เคยประชุมหรือหารือกับองค์คณะเลย ซึ่งขัดแย้งกับบันทึกของนายชาญชัยและนายเจริญอย่างสิ้นเชิง

แม้ต่อมา ป.ป.ช. ได้สอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับ (ร่าง)คำสั่งศาลปกครองสูงสุดฉบับนายเจริญและนายชาญชัย คณะกรรมการชุดดังกล่าว ยังอ้างว่า เป็นเอกสาร “นอกสำนวน” ไม่มีในรายงานกระบวนการพิจารณาขององค์คณะที่ 2

การเปลี่ยนองค์คณะไม่ชอบด้วยกฎหมายแทรกแซงอำนาจตุลาการ

จากข้อเท็จจริงข้างต้น พอจะวินิจฉัยได้ว่า การเปลี่ยนองค์คณะในคดีดังกล่าวเป็นไปตามบทบัญญัติ และเจตนารมณ์ของกฎหมายหรือระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดหรือไม่

หากมีการการเปลี่ยนองค์คณะโดยมิชอบขัดต่อหลักการในรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้การพิจารณาคดีของศาลต้องเป็นไปโดยยุติธรรม เป็นไปตามกฎหมายและยังกระทบต่อหลักความเป็นอิสระของผู้พิพากษาตุลาการในการพิจารณาพิพากษาคดีด้วย (รัฐธรรมนูญ มาตรา 197)

เพราะหากปล่อยให้มีการมีการจ่าย –โอนสำนวนและเปลี่ยนองค์คณะในการพิจารณาคดีได้ตามอำเภอใจย่อมทำให้ผู้มีอำนาจในแต่ละศาลสามารถแทรกแซงการพิจารณาคดีได้โดยง่าย

ดังนั้นใน มาตรา 56 แห่ง พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯ ได้วางหลักเกณฑ์ในการจ่ายสำนวนและการโอนสำนวน ดังนี้

เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลปกครองใด การจ่ายสำนวนคดีในศาลปกครองนั้นให้ประธานศาลปกครองสูงสุดหรืออธิบดีศาลปกครองชั้นต้นปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

- (1) ในกรณีที่มีการจัดองค์คณะที่มีความเชี่ยวชาญในประเภทคดีด้านใดด้านหนึ่งเป็นการเฉพาะ ต้องจ่ายสำนวนคดีให้ตรงกับความเชี่ยวชาญขององค์คณะที่จัดไว้
- (2) ในกรณีที่มีการแบ่งพื้นที่รับผิดชอบคดีขององค์คณะ ต้องจ่ายสำนวนคดีที่มีมูลคดีเกิดขึ้นในพื้นที่ให้แก่องค์คณะที่จัดไว้
- (3) ในกรณีที่ไม่มีการจัดองค์คณะตาม (1) หรือ (2) หรือมีการจัดไว้ลักษณะเดียวกันหลายองค์คณะ หรือองค์คณะที่รับผิดชอบคดีดังกล่าวมีคดีค้างการพิจารณาอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งหากจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะนั้นจะทำให้คดีล่าช้าหรือกระทบกระเทือนต่อความยุติธรรม ให้จ่ายสำนวนคดีโดยใช้วิธีการใดที่ไม่อาจคาดหมายได้ล่วงหน้าว่าจะจ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะใด

เมื่อได้มอบสำนวนคดีให้แก่ตุลาการเจ้าของสำนวนคนใดแล้ว หรือได้จ่ายสำนวนคดีให้แก่องค์คณะใดแล้ว ห้ามมิให้มีการเรียกคืนสำนวนคดีหรือโอนสำนวนคดี เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อมีการโอนคดีตามที่ระเบียบของที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดกำหนด

(2) เมื่อมีการคัดค้านตุลาการเจ้าของสำนวนสำหรับกรณีเรียกคืนสำนวน หรือตุลาการศาลปกครองในองค์คณะพิจารณาพิพากษานั้นถูกคัดค้าน หรือไม่ครบองค์คณะสำหรับกรณีโอนสำนวน

(3) เมื่อตุลาการเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะพิจารณาพิพากษามีคดีค้างการพิจารณาอยู่เป็นจำนวนมากซึ่งจะทำให้การพิจารณาคดีล่าช้า และตุลาการเจ้าของสำนวนหรือองค์คณะพิจารณาพิพากษาขอสละสำนวนคดีที่ตนรับผิดชอบอยู่

สำหรับกรณีที่เกิดขึ้น นายเจริญ ทัศนธรรมได้ทำบันทึกส่งคืนสำนวนให้แก่ นายอักษราทร จุฬารัตน โดยอ้างว่า มีคดีค้างพิจารณาเป็นจำนวนมาก อาจทำให้การพิจารณาล่าช้า ซึ่งเป็นไปตาม พ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครอง มาตรา 56 วรรคสาม (3) ซึ่งข้ออ้างดังกล่าวขัดแย้งกับเอกสารหลักฐานโดยเฉพาะบันทึกของนายชาญชัย แสวงศักดิ์ และนายเจริญ ทัศนธรรม เอง

แต่น่าแปลกแทนที่ผู้บริหารของศาลปกครองน่าจะทำเรื่องนี้กระจ่างเพื่อสร้างหลักประกันความเป็นอิสระและความยุติธรรมในการพิจารณาพิพากษาคดีเพื่อดำรงความศรัทธาของประชาชนต่อศาลปกครอง แต่ดูเหมือนว่า กลับมีความพยายามอย่างมากในการปกปิดข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น เห็นได้จากรายงานการตรวจสอบที่ส่งให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีการอ้างถึงบันทึกของนายชาญชัย แสวงศักดิ์ และนายเจริญ ทัศนธรรมที่ชี้ให้เห็นว่า มีการประชุมปรึกษาหารือคดีปราสาทพระวิหารขององค์คณะที่ 2 จนทราบผลของคดีแล้ว ก่อนจะมีการสละสำนวน

ดังนั้น ผลการไต่สวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะเป็นตัวพิสูจน์ว่า ความยุติธรรมยังมีอยู่จริงในการพิจารณาพิพากษาคดีของศาลปกครองสูงสุดหรือไม่

บรรณานุกรม

1. ชิงปิดคดี”บ๊ิก”ศาลปกครอง ช่วยหรือทำลายกระบวนการยุติธรรม?, สำนักข่าวอิศรา
(www.isranews.org)
2. ป.ป.ช.มีมติให้สอบปากคำ3ตุลาการคดีเปลี่ยนองค์คณะศาล ปค.สูงสุดกรณีปราสาทพระวิหาร, สำนักข่าวอิศรา
3. หลังดองคดีเปลี่ยนองค์คณะเขาพระวิหารนานกว่าปี ป.ป.ช.เพิ่งมีมติสอบ5ตุลาการศาลสูง, สำนักข่าวอิศรา
4. มติประหลาด ป.ป.ช.กรณีเปลี่ยนองค์คณะศาล ปค.สูงสุดคดีพระวิหาร, สำนักข่าวอิศรา
5. เปิดบันทึก”ลับ”ตุลาการฯมัด”บ๊ิก”ศาล ปค. เปลี่ยนองค์คณะคดีพระวิหาร? ,สำนักข่าวอิศรา

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งในการศึกษาของหลักสูตร หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตยฯ (ธป.) รุ่นที่ 2